

Tijdens de Tweede Wereldoorlog zijn alle Waddeneilanden bezet door de Duitsers. In collectie 409 Gevechtsverslagen en -rapporten mei 1940 van het Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH) zijn de verslagen van Vlieggkamp De Mok op Texel te vinden. De Marine Luchtvaartdienst opent hier in 1917 een vlieggkamp, dat gaat dienen als opleidingscentrum voor vlieggend marinepersoneel

Collectie uitgelicht

WATERVliegTUIGEN, LUCHTALARMEN EN ALLE HENS VOOR DE BOEG

In mei 1940 staan er 23 watervliegten op De Mok. Luchtdoelgeschut en zoeklichtbatterijen moeten het marinevlieggkamp tegen luchtaanvallen beschermen. Met al deze middelen kan niet voorkomen worden dat het vlieggkamp uiteindelijk in Duitse handen valt.

Vroege vogels

Vlieggkamp De Mok van bovenaf gezien, voorafgaand aan de Meidagen van 1940. De aanmeersteigers voor de watervliegten zijn goed te zien in het donkere water.

In de collectie is een lang verslag te vinden van luitenant-ter-zee 1e klasse Johannes Karel Muller, de commandant van het vlieggkamp. Hieruit blijkt dat de oorlog voor het personeel van Vlieggkamp De Mok uitzonderlijk vroeg begint. Nog voordat het officiële bericht van de Duitse invasie op 10 mei 1940 binnen is, lossen de mitrailleurs al de eerste schoten op onbekende vliegten boven Nederlands grondgebied. Het is dan bijna drie uur 's ochtends. De oorlog heeft Texel bereikt.

In de dagen die volgen klinkt het luchtalarm regelmatig. Duitse vliegtuigen nemen het vliegveld meermaals onder vuur. Consequent wordt er teruggevuurd, hoewel het een enkele keer per ongeluk om een Brits toestel gaat. Echt succesvol lijken de tegenaanvallen niet. In zijn aantekeningen rept Muller één keer over een neergehaald Duits vliegtuig.

'Ten 12.00 schaften'

Op 14 mei komt halverwege de ochtend de order binnen om voorbereidingen te treffen voor de vernietiging van het vliegveld. De mitrailleurs worden afgetuigd en met de belangrijkste administratie in vrachtwagens geladen. Vervolgens is het wachten op de definitieve order

tot vernieling. 'Ten 12.00 schaften', noteert commandant Muller tussendoor droogjes. Om vier uur 's middags komt eindelijk het bevel waar ze op wachten: de bemanning verlaat het kamp, de vlag wordt gestreken en de kazerne in brand gestoken. De militairen vinden nieuwe onderkomens in Den Burg, een dorp verderop op het eiland. 's Avonds komt het bericht van de wapenstilstand binnen. De brand in de kazerne woedt dan nog steeds.

De vernielingen en de brand hebben het vliegveld voor een groot deel verwoest, maar niet helemaal. Op last van de bezetter is het verder vernietigen van Vliegveld De Mok niet toegestaan.

Een beschadigde Fokker C.14W ligt na de Meidagen van 1940 hulpeloos op een strand. Op de achtergrond liggen twee toestellen op de kop in het water.

Een Fokker C.7W met registratienummer L-2 wordt bij Vliegveld De Mok op het droge getrokken.

Vliegveld De Mok voorafgaand aan de Meidagen van 1940. Drie Fokker C.7W- en vijf Fokker C.8W-watervliegtuigen liggen gevechtssklaar aan de aanmeersteigers.

Dagelijks gaat een detachement naar De Mok om op te ruimen. Zij nemen achtergebleven spullen mee terug. Het gaat om stoelen, dekens, kookgerei en privé-eigendommen, maar ook materieel zoals munitie. Intussen wordt het de Nederlandse militairen verboden om het eiland zonder vergunning te verlaten. Zij die dat toch doen, worden aan de Duitsers uitgeleverd.

Een Duits eiland

Stukje bij beetje komt het eiland in Duitse handen. Duitse militairen en officieren moeten op dezelfde manier begroet en benaderd worden als Nederlandse. Hetzelfde geldt als de Duitse vlag 's avonds gestreken wordt. Op 18 mei brengt de Duitse hoofdofficier een bezoek aan De Mok en bewaken Nederlandse militairen de ingang ervan, om plunderingen door eilandbewoners te voorkomen. Een paar dagen later worden zij vervangen door Duitse militairen.

Intussen is de evacuatie van de Nederlandse militairen in voorbereiding. Steeds meer wapens, vaartuigen, gereedschap en ander materieel worden aan de Duitsers overgedragen. Op 22 mei begint de ontruiming van het gebouw waar de Nederlanders ingekwartierd zitten. Muller noteert dat diezelfde dag de sleutels van De Mok aan de Duitse eilandcommandant zijn overgedragen. Ook het grootste Waddeneiland is nu definitief in Duitse handen.

Flinke ravage in één van de hangars van Vliegkamp De Mok. Tussen het puin een uitgebrande Fokker.

Oproep schenkingen

Het militair verleden is van ons allemaal. Juist hierom bewaart het NIMH ons militaire verleden voor de toekomst. Of het nu gaat om brieven, documenten of foto's van een verre voorvader of materiaal van een recente uitzending naar Irak, Afghanistan of Mali: uw materiaal kan een waardevolle aanwinst voor het NIMH zijn. Bel (088-9516655) of mail (nimh@mindef.nl) ons voor meer informatie, wij komen graag met u in contact. Materiaal dat in onze collectie wordt opgenomen is openbaar en te gebruiken voor onderzoek. In overleg met de eigenaar en/of schenker kunnen delen van het archief of de collectie voor bepaalde tijd de status 'beperkt openbaar' krijgen.

Het Nederlands Instituut voor Militaire Historie (NIMH) bewaart het militair-historisch verleden van Nederland voor de toekomst. In totaal beheert het instituut ruim tien kilometer aan collecties en archieven. Een groot deel daarvan is in te zien op de studiezaal van het NIMH. Een deel van het archief is digitaal toegankelijk. www.nimh.nl